

Brüssel, 7.12.2016
COM(2016) 940 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

INVESTEERIMINE EUROOPA NOORTESSE

INVESTEERIMINE EUROOPA NOORTESSE

„Euroopa Liidus on tekkimas 29. riik. See on riik, kus elavad töötud. See on riik, kus noored jäävad töötuks; riik, kus me näeme tõrjutud, kõrvale jäetud ja tähelepanuta jäänud inimesi. Ma tahan, et sellest 29. liikmesriigist saaks jälle normaalne riik.“

*Jean-Claude Juncker,
avasõnavõtt Euroopa Parlamendi 15. juuli 2014. aasta täiskogu istungil*

„Samavõrra kui me investeerime tingimuste parandamisse välismaal, peame me investeerima ka ELi-sisestele humanitaarkriisidele reageerimisse. Ja eelkõige peame investeerima meie noortesse. Ma ei saa ega kavatseda leppida sellega, et Euroopa on koht, kus noored tööd ei leia. Ma ei saa ega kavatseda lubada, et uue aastatuhande noortest ehk Y-põlvkonnast saab 70 aasta jooksul esimene põlvkond, mis on vaesem kui nende vanemad. Loomulikult on see ennekõike liikmesriikide valitsuste ülesanne. Kuid Euroopa Liit saab nende püüdlusi toetada.“

*Jean-Claude Juncker,
14. septembri 2016. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus*

Euroopa projekt tähendab Euroopa kodanikele parema tuleviku loomist. See tähendab ka investeerimist noortesse, neile uute võimaluste andmist ja abistamist neist võimalustest kinnihaaramisel. Noortele tuleb anda eluks parimad võimalikud eeldused, investeerides selleks nende teadmistesse, oskustesse ja kogemustesse, aidates neil leida esimest töökohta või neid selleks koolitades, ning andes neile võimaluse oma hääl kuuldavaks teha. Selline noortesse investeerimine paneb aluse õiglasele, avatud ja demokraatlikule ühiskonnale, sotsiaalsele liikuvusele ja kaasatusele ning jätkusuutlikule majanduskasvule ja töökohtade loomisele.

1. Tungiv vajadus investeerida Euroopa noortesse

Viimastel aastatel on noorte olukord mitmes mõttes paranenud – noorte töötuse määr on 2013. aasta tipptasemelt 23,9 % langenud 2016. aastal 18,5 %ni, vähenedes ainuüksi viimase aasta jooksul üle 10 %. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal langes 17 %-lt 2002. aastal 11%-le 2015. aastal. 32–34aastaste hulgas jõudis kolmanda taseme hariduse omandamise määr 23,6 %-lt 2002. aastal 38,7 %ni 2015. aastal.

Kriis on noori siiski rängalt mõjutanud ja noorte töötuse vastu võitlemine on jätkuvalt prioriteet. Asjaolu, et ELis on töötava rohkem kui 4 miljonit noort, näitab et noored eurooplased on majanduskriisi tagajärjel rängalt kannatanud ja paljud neist on jätkuvalt raskes olukorras. Noorte töötuse määr ELis on endiselt kaks korda suurem kui üldine töötuse määr, ulatudes mõnes liikmesriigis üle 40 %. Need arvud ei kajasta tegelikku olukorda, kuna paljud noored ei ole erinevatel põhjustel töötuna arvele võetud ega otsi tööd. Sellisteks põhjusteks on muu hulgas perekondlikud kohustused või terviseprobleemid, kuid ka heitumus ja stiimuli puudumine end töötuna arvele võtta. Kokku on mittetöötavaid ja mitteõppivaid noori ehk NEET-noori ligikaudu 6,6 miljonit ja mõned neist on sellises olukorras olnud juba mitu aastat.

Mureks annab põhjust ka asjaolu, et kvaliteetne haridus ei ole veel kõigi üliõpilaste jaoks tegelikkus ja et suur osa õpilastest on väheste põhioskustega. 11 % noortest on lahkunud koolist enneaegselt ja ilma ametliku kvalifikatsioonita. Selline ametliku kvalifikatsiooni puudumine piirab nende võimalusi tööd leida. Ligikaudu 60 % sellistest

haridussüsteemist varakult lahkunud noortest on töötud või mitteaktiivsed. Üldiselt lahkuvad sisserändaja taustaga noored (kes moodustavad suuremas osas ELi liikmesriikides järjest suureneva osa noortest¹) tõenäolisemalt haridussüsteemist varakult ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal on nende hulgas suurem². Viimaste PISA andmete põhjal suureneb selliste õpilaste osakaal, kelle oskused reaalinetes ja lugemises on väga madalad. Reaalteaduste valdkonnas on kesiste õpitulemustega õpilaste osakaal suurenenud nelja protsendipunkti (16,6 %-lt 2012. aastal 20,6 %ni 2015. aastal) ja lugemise puhul peaaegu kahe protsendipunkti võrra (17,8 %-lt 2012. aastal 19,7%ni 2015. aastal). Matemaatikas on kesiste õpitulemustega õpilaste osakaal püsivalt veelgi kõrgem (22,2 % 2015. aastal, mis on võrreldes 22,1 %ga 2012 aastal pisut rohkem). See on oluline tagasimineku, mis rõhutab kiireloomulist vajadust vaadata läbi Euroopa haridussüsteemide tulemuslikkus. Rohkem kui 20 %-l koolilastest on raskusi lihtsate matemaatikaülesannete lahendamisel. Rohkem kui 16 %-l on probleeme reaalinetega ja rohkem kui 17 %-l lugemisega³. Vaid üks noor neljast on omandanud mõningad digitaaloskused formaalhariduse kaudu. Nõrga sotsiaal-majandusliku taustaga õpilased on viletsate tulemustega õpilaste rühmas ülekaalus, mis omakorda tekitab vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ühelt põlvkonnalt teisele ülekandumise ohu⁴.

Sellises olukorras ei lähe paljud noored tulevikule vastu kindlustundega. 57 % noorte põlvkonnast tunneb, et noored on majanduslikust, sotsiaalsest ja demokraatlikust elust kõrvale jäetud⁵. Samal ajal soovivad noored tegutseda ja ühiskondlikus elus osaleda. Noorte olukord ja väljavaated ei ole kooskõlas Euroopa sotsiaalse turumajandusega ega komisjoni prioriteediga edendada tööhõivet, majanduskasvu ja investeringuid. Nagu president Juncker oma kõnes olukorrast Euroopa Liidus rõhutas, on oht, et uue aastatuhande noored ehk Y-põlvkond võib saada 70 aasta jooksul esimeseks põlvkonnaks, mis on vaesem kui nende vanemad. See on tingitud ka laiematest majanduslikest ja demograafilistest muutustest Euroopa ühiskondades ja sellest, kuidas vara ja võimalused põlvkondade vahel jagunevad. Viimaste aastate kriis on olulisemaid suundumusi süvendanud.

See on lahing, mille Euroopa peab võitma. Varases elujärgus kogetud töötuse periood toob kaasa isiklikud probleemid ja võib avaldada negatiivset mõju inimese kogu elukäigule. Võit võitluses noorte töötusega tähendab heade töökohtade pakkumist rohkematele noortele. See on Euroopa jaoks jätkusuutliku majanduskasvu ja heaolu tagamise eelduseks. Noorte tööturuolukorra lahendamine on ka sotsiaalse õigluse ja lõppkokkuvõttes Euroopa sotsiaalse ja majandusliku mudeli usaldusväärse küsimus.

Komisjon teeb ettepaneku noorte toetamiseks rohkem pingutada. Pärast kõnet olukorrast Euroopa Liidus toodi ELi 27 liikmesriigi juhi poolt kokku lepitud Bratislava tegevuskavas esile vajadus pakkuda noortele paremaid võimalusi liikmesriikidele antava täiendava ELi

¹ Välismaal sündinud noored ja välismaal sündinud vanemaga samas riigis sündinud noored moodustasid Eurostati 2014. aasta andmetel 20 % ELi 15–29aastasest elanikkonnast. Rohkem kui neli viiest esmakordselt varjupaigataotlejast (83 %) ELi 28 liikmesriigis olid 2015. aastal nooremad kui 35 eluaastat.

² Peaaegu veerand 18–24aastastest kolmandate riikide kodanikest lahkuvad haridussüsteemist varakult. Kodakondsusjärgses riigis elavate noorte sama näitaja on ligikaudu 10 %. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal (32,7 %) on 20–34aastaste kolmandate riikide kodanike hulgas suurem kui ELi kodanike hulgas (18 %) ja eriti raske on naiste olukord (43,0 %).

³ OECD PISA uuringuga hinnatakse korrapäraselt 15aastaste õpilaste põhioskusi.

⁴ Üksikasju madalate õpitulemuste ja sotsiaal-majandusliku seisundi vahelise seose kohta vt: 2015. aasta hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade.

⁵ Eurobaromeetri uuring „Euroopa noored 2016. aastal“, vt:

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20160504PVL00110/European-youth-in-2016>

toetuse kaudu, et võidelda noorte töötuse vastu ja tõhustada noortele suunatud ELi programme. Vastusena esitatakse käesolevas teatises meetmed, mille abil tulemuslikumalt noortesse investeerida. Eesmärk on aidata noortel võimalustest kinni haarata, sujuvalt ühiskonda integreeruda, aktiivseteks kodanikeks saada ja tööalaselt edukat karjääri teha. Käesolev algatus on vahend, mille abil EL ja liikmesriigid saavad tõhustada oma püüdlusi pakkuda noortele toetust, haridust, koolitus- ja töövõimalusi, mida nad väärivad. Teatis on osa suuremast meetmete paketist, mille eesmärk on parandada noorte võimalusi. Osana kõnealusest paketist moodustab komisjon Euroopa solidaarsuskorpuse⁶ ja esitab teatise hariduse parandamise ja ajakohastamise kohta⁷.

2. ELi meetmed noorte toetamiseks

Peamine vastutus noortega seotud tegevuspõhimõtete ja meetmete eest lasub liikmesriikidel, seda ka ELi meetmetest saadava kasu ja toetuse selgitamisel. Liikmesriigid on esmavastutavad oma tööhõive-, haridus-, koolitus- ja noortepoliitika eest, kuid Euroopa Liidu roll on liikmesriikide püüdluste toetamine, mida on tehtud juba aastaid. Eelkõige kehtib see praegu ametis oleva komisjoni kohta, kuna suurt rõhku on pandud noorte tööhõivele ja eelkõige noortegarantiid kasutuselevõtmisele, milleks nihutati varasemaks ehk 2015. aastale noorte tööhõive algatus. Lisaks loodi 2016. aastal Euroopa uute oskuste tegevuskava. Liiga sageli on aga ELi meetmetest toetuse saajatele segane, kust toetus pärit on – ELi tasandil algatatud või ELilt rahalist toetust saavate tegevuspõhimõtete ja meetmete abil saavutatakse sageli märkimisväärseid tulemusi, kuid kuna neid rakendavad riiklikud, piirkondlikud või kohalikud asutused, on ELi roll neis meetmetes paljude inimeste jaoks teadmata.

2.1. Noorte töötusega võitlemine

Noorte töötuse vastu võitlemine on ELi jaoks jätkuvalt olulisim prioriteet. Tööhõive edendamine on ühine mure, mida jagavad kõik liikmesriigid. Euroopa Liit toetab liikmesriike mitmesuguste tegevuspõhimõtete ja meetmete ning sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kaudu.

Majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames pakub EL liikmesriikidele poliitilist nõu ja suuniseid⁸ selliste struktuurireformide edendamise kohta, millega hõlbustatakse noorte integreerimist tööellu. 2016. aasta Euroopa poolaasta raames oli põhirõhk aktiivsetel tööturumeetmetel, haridussüsteemist varakult lahkumisel, paremal juurdepääsul haridusele ja koolitusele haavatavate rühmade jaoks, pakutava hariduse vastavusel tööturu vajadustele, tööpõhisel õppel ja õpipoisiõppel ning sihipärase toetuse pakkumisel mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele. ELi struktuuri- ja investeerimisfondidest antav rahaline toetus on kõnealuste poliitiliste suunistega kooskõlas (vt selgitus).

Näited ELi noortele suunatud meetmetest tööhõive valdkonnas

- Alates 2014. aasta jaanuarist on rohkem kui 14 miljonit noort liitunud riikliku **noortegarantiiga**, mille loomise kohta langetati otsus 2013. aastal. Sellest peale on ligikaudu 9 miljonit noort võtnud vastu töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktika pakkumise.

⁶ COM(2016) 942 (final).

⁷ COM(2016) 941 (final).

⁸ Need suunised esitatakse riigipõhiste soovitude vormis. Suunised esitatakse ELi tasandi eelarve-, majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimise ehk Euroopa poolaasta raames.

Noorte tööhõive algatus, mis on ELi peamine rahastamisallikas noortegarantii kasutuselevõtmise toetamiseks, loodi 2013. aastal ja sellele eraldati kokku 6,4 miljardi euro ulatuses eelarvevahendeid.

- **Euroopa Sotsiaalfond** on juba 60 aastat investeerinud noorte oskustesse, haridusse ja koolitusse. Ajavahemikul 2007–2013 toetati Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) rohkem kui 30 miljonit noort. Ajavahemikul 2014–2020 on rohkem kui 6 miljardi euro väärtuses ESFi vahendeid eraldatud meetmetele, millega parandatakse noorte integreerimist tööturule, ja 27 miljardit eurot haridus- ja koolitusmeetmetele.

- Samal ajavahemikul saab 6,8 miljonit noort kasutada 15 liikmesriigis uusi või parandatud haridusasutusi, mille jaoks on vahendeid eraldatud **Euroopa Regionaalarengu Fondist**.

- **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi** kaudu investeeritakse samal ajavahemikul 2 miljardit eurot koolitus- ja nõustamisteenustesse, millega suurendatakse ka noorte oskusi ja töölesobivust, ning 7 miljardit eurot on eraldatud idufirmade toetuseks maapiirkondades, pannes erilist rõhku noortele.

- **Euroopa Investeerimispank** toetab programmi „Oskused ja töökohad – investeerimine noorte jaoks“ kaudu investeringuid inimkapitali (nt kutseõpe, õppelaenu, liikuvusprogrammid, mida rahastati 2013.–2015. aastal 7 miljardi euroga) ja annab juurdepääsu rahastamisele, mis on seotud noorte töölevõtmisega VKEdes (2013.–2015. aastal eraldati toetusesaajatest VKEdele 26 miljardit eurot)⁹.

Viimastel aastatel on **noortegarantii** kasutuselevõtmine aidanud kaasa olukorra parandamisele kohapeal. Ettepanek noortegarantii loomiseks tuli komisjonilt ja liikmesriigid võtsid selle nõukogu soovitusel¹⁰ kaudu vastu 2013. aastal. See on poliitiline kohustus tagada igale kuni 25-aastasele noorele hiljemalt nelja kuu möödudes töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktika kvaliteetne pakkumine. Lisaks muudele ELi peamistele rahastamisvahenditele, nagu Euroopa Sotsiaalfond, loodi ka spetsiaalne ELi rahastamisvahend – noorte tööhõive algatus, et toetada noortegarantii rakendamist Euroopa neis piirkondades, mis on noorte töötusest kõige rohkem mõjutatud. Noorte tööhõive algatuse meetmete rakendamise kiirendamiseks liikmesriikides tegi komisjon 2015. aasta alguses plaanitust varem kättesaadavaks 1 miljard eurot. Lisaks tegi komisjon 2016. aasta septembris esimeste tulemuste valguses ettepaneku suurendada noorte tööhõive algatuse jaoks 2020. aastani kättesaadavat rahastamispaketti.

Praktilised näited noortegarantii / noorte tööhõive algatuse konkreetse mõju kohta

- Prantsusmaa kava *Emplois d'avenir*, mis loodi 2012. aastal ja mida osaliselt rahastatakse noorte tööhõive algatusest, eesmärk on luua subsideeritud töökohti vähem soodsates piirkondades elavatele väheste oskustega noortele. Töölepingud kestavad üks kuni kolm aastat ja neid pakutakse nii valitsusvälistes organisatsioonides kui ka eraettevõtetes. 2016. aastal toetati 150 000 noort.

- Lätis toetatakse 2015. aastal alustatud ja Euroopa Sotsiaalfondist toetatava *Know and Do* projekti kaudu sihtrühmadega tehtavat tööd kohalikul tasandil. Selle eesmärk on teha kindlaks

⁹ <http://www.eib.org/projects/priorities/investing-for-youth/index.htm>

¹⁰ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (2013/C 120/01).

15–29aastased noored, kes ei ole end arvele võtnud, neid motiveerida ja ergutada uuesti haridust omandama, tööle asumata või koolitust saama.

- Horvaatias tegutseb nüüdseks tänu Euroopa Sotsiaalfondi rahastamisele üksteist *elukestva karjääri nõustamiskeskust*. Keskused pakuvad kõigile kodanikele tasuta elukestva karjäärinõustamise teenust, keskendudes eriti noortele. Pakutakse nii individuaalset kui ka veebipõhist nõustamist.

2.2. Investeerimine oskustesse, pädevusse ja tööturule integreerimisse

Oskused ja pädevus on olulisimad investeeringud. Teadmispõhise majanduse puhul on ulatuslikud oskused ja pädevus hädavajalikud¹¹. Neisse investeerimine aitab hõlbustada tööturule üleminekut, hoida ära noorte töötust ja toetada innovatsiooni, konkurentsivõimet ja sotsiaalset õiglust. Haridussüsteemid peavad toimima paremini – see tähendab häid õpitulemusi kõigi, eelkõige aga ebasoodsast keskkonnast pärit õpilaste jaoks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tulemuslikkuse parandamisele tõhususe suurendamise kaudu ja õpetamise kvaliteedile. Parema õpetamine on nii kvaliteedi kui tõhususe suurendamise seisukohast keske tähtsusega.

Kvaliteetne kutsehariduse ja -õppe süsteem hõlbustab noorte üleminekut tööturule. Eelkõige kriisi ajal selgus, et hästi välja arendatud kutseõppe ja õpipoisiõppe süsteemid olid kõige tõhusam viis hoida noorte töötust kontrolli all või seda vältida. Sellise edu põhjus on asjaolu, et kutsehariduse ja -õppe, tööpõhine õpe ja eelkõige õpipoisiõppe on eriti tõhus viis anda tööturu vajadustele vastavaid oskusi. Selleks on komisjon toetanud sotsiaalpartnerite aktiivset kaasamist kutsehariduse ja -õppe pakumiste kvaliteedi parandamisse ning on aidanud kaasa partnerluste arendamisele haridus- ja ettevõtlusvaldkonna vahel. Lisaks toetab komisjon liikmesriike nende haridus- ja koolitussüsteemide parandamisel, esitades asjaomaseid andmeid ja edendades ühiste prioriteetide alusel vastastikust õpet.

Näited ELi meetmetest oskuste, hariduse ja koolituse valdkonnas

- 2016. aasta juunis algatas komisjon **Euroopa uute oskuste tegevuskava**¹². See on meetmete pakett, mille eesmärk on anda rohkematele noortele paremad oskused, kasutada paremini ära olemasolevaid oskusi ja parandades oskuste nõudlust ja pakumist.

- Alates 2013. aastast on **Euroopa Õpipoisiõppe Liit** kaasanud liikmesriike, sotsiaalpartnereid, ettevõtjaid, kutsehariduse ja -õppe pakkujaid ja muid sidusrühmi tugevdama õpipoisiõppe pakumist, kvaliteeti, kuvandit ja liikuvust. Lisaks teeb komisjon ettevõtluskogukonnaga koostööd 2015. aastal koos Euroopa juhtivate ettevõtjatega algatatud **Euroopa noortepakti** kaudu, et muuta ettevõtjate ja hariduse vaheline partnerlus tavapäraseks. Noortepaketi eesmärk on luua koos vähemalt 100 000 uut kvaliteetset õpipoisiõppe pakumist, praktikakohta või erioskusi mittenooldvat töökohta. Noortepakt ja Õpipoisiõppe Liit on juba aidanud äriühingute ja organisatsioonide kohustuste vormis luua rohkem kui 500 000 koolitus- ja töövõimalust noortele. Lisaks õpipoisiõppe ja koolituvõimaluste arvu ja kvaliteedi suurendamise meetmetele teeb komisjon liikmesriikide, sotsiaalpartnerite ning kutsehariduse ja -õppe pakkujatega tihedat koostööd nende kutseharidus- ja koolitussüsteemide tugevdamiseks.

¹¹ See kehtib nii põhioskuste (nagu lugemine või matemaatika), võtmepädevuste (nagu digitaal- ja ettevõtlusoskused ning võõrkeeled) kui ka mittekoognitiivsete oskuste kohta (nagu meeskonnatöö ja kriitiline mõtlemine).

¹² COM(2016) 381 (final).

- Esimese **Euroopa kutseoskuste nädala** (5.–9. detsember 2016) eesmärk on teavitada rohkem kui 500 000 noort, lapsevanemat, spetsialisti, tööandjat ja sotsiaalpartnerit kogu ELis, et tõmmata tähelepanu kutsehariduse ja -õppe kõrgele tasemele ja kvaliteedile.

2.3. Piirileste võimaluste pakkumine ja noorte osaluse suurendamine

Õppimine, ülikooliõpingud ja koolitus teises riigis annavad ainukordse kogemuse ja avavad uusi võimalusi. Euroopa riikide majandus on omavahel tihedalt seotud. Kui noortele antakse võimalus oma väljavaateid avardada, aitab see neil iseseisvamaks ja enesekindlamaks saada. See on võimalus omandada uusi oskusi ja teadmisi ning see annab ainukordse kogemuse, kuna õpetab mitmekesisusega toime tulema ja erinevas keskkonnas hakkama saama.

Programmiga „Erasmus+“ toetatakse suurt hulka noori, sealhulgas üliõpilasi, kutsehariduse ja -õppe valdkonna õppijaid ja õpipoisse, vabatahtlikku tegevust ja noortevahetust. Ajavahemikul 2014–2020 eraldatakse programmile „Erasmus+“ kokku 14,8 miljardi euro ulatuses eelarvevahendeid. Eeldatakse, et programmist toetatakse rohkem kui 4 miljonit noort. Hiljutised uuringud rõhutavad programmi püsivat mõju, seda eriti töölesobivuse valdkonnas¹³. Võrrelduna üliõpilastega, kes ei ole välismaal õppinud ega koolitust saanud, jäävad liikuvuse võimalust kasutanud üliõpilased pärast õpingute lõpetamist poole väiksema tõenäosusega pikaajaliselt töötuks. Üks kolmest „Erasmus+“ toetusel välismaal praktikal olnud üliõpilasest saab tööpakkumise ettevõttes, kus ta praktikal oli. Lisaks on Erasmuse praktikandid ettevõtlikumad kui nende koduriiki jäänud kaaslased – üks kümnest on asutanud oma ettevõtte ja rohkem kui kolm neljast kavatsevad seda teha või kujutavad end ette seda tegemas. Peale selle on Erasmuse üliõpilastel parem probleemide lahendamise oskus ja kohanemisvõime; nad on sallivamad ja enesekindlamad kui üliõpilased, kes välismaal õppimise võimalust ei kasutanud. Need on oskused, mida tööandjad kõrgelt hindavad, kuid need on ka olulised sotsiaalsest ja ühiskondlikust seisukohast.

Avatud ja demokraatlikus ühiskonnas on oluline, et inimestest saaksid juba noores eas aktiivsed kodanikud. Selline aktiivne kodanikuks olemine eeldab, et noortel on võimalus osaleda ja oma hääl kuuldavaks teha. Ühiskondliku aktiivsuse saavutamiseks on noortel vaja kogeda, et nende teod on olulised ja et nad saavad neile olulisi otsuseid mõjutada. Komisjon toetab koostöös liikmesriikide ja sidusrühmadega ELi noorsoostrategia¹⁴ rakendamist. Sellel on kaks peamist eesmärki – anda noortele hariduses ja tööturul rohkem võimalusi ja võrdsed võimalused ning ja õhutada noori ühiskondlikus elus aktiivselt osalema. Strateegia oluline osa on selle konsultatiivne, osaluse aspekt – tänu struktureeritud dialoogile on kogu Euroopas kaasatud 170 000 noort, kes saavad edastada poliitikakujundajatele oma arvamuse nende jaoks oluliste tegevuspõhimõtete kohta.

¹³ Töölesobivuse küsimust on käsitletud mitmes uuringus, näiteks:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/2431_observatoire-n2.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/20140425_rapport-final_etude-impact-de-web.pdf

¹⁴ Nõukogu 27. novembri 2009. aasta resolutsioon Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) kohta (2009/C 311/01).

Näited ELi meetmetest liikuvuse ja vabatahtliku tegevuse valdkonnas

- **Erasmuse programm** tähistab järgmisel aastal on 30. juubelit ning selle aja jooksul on programmist kasu saanud ligikaudu viis miljonit noort. Ajavahemikul 2014–2020 saab tänu rahastamise suurendamisele ja valikute mitmekesistamisele programmist kasu veel neli miljonit noort inimest.

- Noortele pakub tegutsemisvõimalusi ka **Euroopa vabatahtlik teenistus**, mis on riikidevahelist vabatahtlikku tegevust edendanud juba 20 aastat. Igal aastal toetatakse teenistuse kaudu ligikaudu 10 000 noort vabatahtlikku, kes lähevad välismaale, et aidata kaasa mitmesugustele ettevõtmistele, nagu noortevaldkonna tegevus, sotsiaalne toetus puudust kannatavatele inimestele või keskkonnakaitse.

3. Uus tõuge noortesse investeerimiseks

Ehkki majanduskasv ja töökohtade loomine jätkub, ei ole põhjust rahuloluks. Kriisi tagajärjed on kaugeleulatuvad ja massilise töötuse aastatest tulenevad probleemid on mitmes Euroopa osas veel väga suured. ELil on pikaajaline kogemus noorte toetuseks mõeldud tegevuspõhimõtete ja meetmete algatamisel ja edendamisel. Edu aluseks on ühine tegutsemine, kaasates selleks kõigi tasandite osalejaid, eelkõige valitsuse ja sotsiaalpartnerite vastutavaid tasandeid. Komisjon rõhutab vajadust saavutada edu järgmisel kolmel tegevussuunal.

3.1. Parem juurdepääs töövõimalustele

- **Euroopa poolaasta edendab reforme riiklikul tasandil ja mitmele liikmesriigile on antud täpsed suunised.** Hiljutises iga-aastases majanduskasvu analüüsis, millega algatatakse 2017. aasta Euroopa poolaasta, osutab komisjon inimkapitali investeerimise tähtsustamise olulisusele, mis tähendab noorte töölesobivuse parandamist ning nende oskustesse ja haridusse investeerimist.
- **Kõigis liikmesriikides kohapeal tuleks tagada noortegarantii täiemahuline ja jätkusuutlik rakendamine.** Nooregarantii jätkuv poliitiline ja rahaline toetamine annab tulemusi ja see on oluline seni tehtud tööst kasu lõikamiseks. Mitmes liikmesriigis rakendus noortegarantii täielikult alles hiljuti, kuna mitu meetet on nõudnud olulisi reforme ja laiapõhjalisi partnerlusi, mis on juba iseenesest toetuse andmise uued ja lootustandvad meetodid¹⁵. Nüüd kui olukord mitmes Euroopa osas paraneb, on paljudes liikmesriikides esmatähtis tagada, et madala kvalifikatsiooniga noored saaksid piisavat toetust. Selleks on vaja paremat juurdepääsu noortegarantiile ning tõhusamat teavitustööd, mis on suunatud mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, kes ei ole end avalikus tööturuasutuses arvele võtnud. See nõuab ka koostöö tugevdamist avaliku sektori asutuste vahel ja sidusrühmadega ning partnerite suutlikkuse suurendamist eelkõige tööturuasutuste puhul, et noortegarantii eesmärk täita. Selleks et noored saaksid kvaliteetseid pakkumisi, tuleks kasutusele võtta paremad mehhanismid, kehtestades selleks kvaliteedinõuete standardid. Noortegarantii raames tuleks pakkuda rohkem õpipoisiõppe võimalusi, kuna praegu moodustavad need vaid 4,1 % kasutatud võimalustest.

¹⁵ COM(2016) 646 (final).

- **Selleks et hõlbustada noortegarantii kasutuselevõtmist piirkondades, mis seda kõige rohkem vajavad, tuleks suurendada noorte tööhõive algatuse rakendamiseks kättesaadavaid vahendeid.** Mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise raames on komisjon teinud ettepaneku suurendada noorte tööhõive algatuse esialgseid eraldisi ajavahemikul 2017–2020 1 miljardi euro võrra Sama palju vahendeid ehk 1 miljard eurot eraldatakse ka Euroopa Sotsiaalfondist. Kui vahendite suurendamises kokkuleppele jõutakse, võimaldab see eelduste kohaselt veel ligikaudu 1 miljonil noorel noorte tööhõive algatusest kasu saada.

3.2. Paremad võimalused hariduse ja koolituse kaudu

- **Komisjoni kindel siht on hõlbustada liikmesriikidevahelist koostööd ja toetada nende püüdlusi haridus- ja koolitussüsteemide reformimisel.** Komisjon suurendab liikmesriikidele antavat toetust ja esitleb 2017. aastal erimeetmeid kooli ja kõrghariduse ajakohastamiseks, mille hulka kuulub ajakohastatud tegevuskava kõrghariduse moderniseerimiseks, kõrgkoolilõpetanute edasise tegevuse jälgimise algatus, koolide ja õpetajate arengu toetamise tegevuskava ning võtmepädevusi elukestvas õppes käsitleva soovitusel läbivaatamine, samuti kõrvalmeetmed hariduse digitaalse ümberkujundamise toetamiseks ning parem juurdepääs digitaalkustetele ja digitaalsele õppele.
- Komisjon teeb kutsehariduse ja -õppe raames pakutava õpipõhiõppe ja tööpõhise õppe kvaliteedi, pakumise, ligitõmbavuse ja kaasavuse parandamiseks ettepaneku **õpipõhiõppe kvaliteediraamistiku**¹⁶ loomiseks, milles esitatakse eri taseme õpipõhiõppe kavandamise ja läbiviimise peamised põhimõtted. Raamistik kavandatakse piisavalt paindlikuna, et seda saaks kohaldada liikmesriikide väga erinevatele süsteemidele. Kvaliteediraamistiku kaudu saab toetada ELi programmide (noortegarantii, noorte tööhõive algatus, Euroopa solidaarsuskorpus, „Erasmus+“ ja Euroopa Sotsiaalfond) raames toetatud õpipõhiõppe kvaliteeti.
- 2017. aastal luuakse **nõudlusepõhine õpipõhiõppe tugiteenus**, mis põhineb edukate tööturuasutuste võrdleva õppimise mudelil ja mille kaudu toetatakse riike õpipõhiõppe süsteemide kasutuselevõtmisel või reformimisel. Kõnealune tugiteenus tõhustab ka õpipõhiõppe alaste teadmiste jagamist, koostööd ja vastastikust õpet, tehes kindlaks parimad tavad ja tugevdades vastastikust õpet. Erilist tähelepanu pööratakse osalejate kaasamisele konkreetsetesse riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi meetmetesse.
- Kutsehariduse ja -õppe õpiliikuvus toob kasu nii osalejatele kui ka tööandjatele. Uuringud¹⁷ osutavad, et rohkem kui kuue kuu pikkune teises riigis viibimine annab erialaste, isiklike ja sotsiaalsete oskuste paranemise seisukohast kõige suuremat lisaväärtust. Praegu on aga suurem osa teises liikmesriigis toimuvast õpipõhiõppest lühiajaline (72 % alla ühe kuu ja 21 % ühest kuust kolme kuuni). Vastusena Euroopa Parlamendi üleskutsele suurendada õpipõhiõppe liikuvuse kvaliteeti ja ligitõmbavust teeb komisjon ettepaneku olemasoleva programmi „Erasmus+“ raames uue spetsiaalse

¹⁶ Lähtuda tuleks kutseõppe nõuandekomitee 2. detsembril 2016 vastu võetud arvamusest „Ühine arusaam kvaliteetsest ja tõhusast õpipõhiõppest ja tööpõhisest õppest“.

¹⁷ http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/analysis_leonardo_study_en.pdf

pikaajalise (6–12 kuud) liikuvuselemendi „**ErasmusPro**“ loomiseks, et toetada välismaal toimuvat praktikat. Liikuvuskogemuse mõju ja kvaliteet tagatakse tugeva toetusraamistikuga, mis hõlmab põhjalikku ettevalmistust, struktureeritud rakendamist ja piisavaid järelmeetmeid. Tihe koostöö tööandjate ja muude Euroopa Õpipoisiõppe Liidu ja noortepakti¹⁸ sidusrühmadega ning tugev partnerlus kutsehariduse ja -õppe pakkujate, sotsiaalpartnerite organisatsioonide, vahendusasutuste ja tööturuasutustega, kes aitavad kohalike tööandjateni jõuda, tagab suurema valiku äriühinguid, kes on valmis liikuvaid kutsehariduse omandajaid ja eelkõige õpipoisse vastu võtma.

3.3. Paremad võimalused solidaarsuseks, õpiliikuvuseks ja osalemiseks

- Mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise raames on komisjon teinud ettepaneku hoogustada õpiliikuvust, suurendades programmi „**Erasmus+**“ **2020. aastani kasutada olevat eelarvet märkimisväärselt ehk 200 miljoni euro võrra.**
- Komisjon loob **Euroopa solidaarsuskorpuse**, millega tugevdatakse solidaarsuse alase töö aluseid Euroopas. Korpus ühendab entusiastlikud ja pühendunud noored, kes töötavad ühise solidaarsusprojekti nimel. See annab inspireeriva ja kaasava kogemuse noortele, kes soovivad aidata, õppida ja areneda, omandades samal ajal väärtuslikke kogemusi. Korpus pakub laiendatud võimalust toetada selliseid organisatsioone kogu Euroopas, kes pakuvad noortele võimalusi teha tööd solidaarsuse vallas. Selle abil rahuldatakse haavatavate kogukondade vajadusi ning osutatakse abi avalikele riiklikele ja kohalikele struktuuridele mitmes valdkonnas, nagu toidu ja majutuse pakkumine kodututele, metsade koristamine, loodusõnnetusest kahjustatud piirkondade toetamine või abi pagulaste integreerimisel.
- Noorte kodanikuaktiivsuse suurendamiseks **valmistab komisjon ette Euroopa noorsoostrategia läbivaatamist seoses 2018. aasta järgse ajaga.** 2017. aasta jooksul korraldatakse noorte ja peamiste sidusrühmadega ulatuslikud konsultatsioonid, et arutleda, missugustele küsimustele peaks strateegia tulevikus keskenduma. Üks olulisemaid teemasid on anda noortele uusi ja paremaid võimalusi osaleda aktiivselt poliitilises elus ja demokraatlikes protsessides. Komisjon arendab edasi ja tõhustab noortega dialoogi pidamise ja mõttevahetuse vahendeid (nt algatus „One Million“, projekt „Uus Euroopa narratiiv“ ja struktureeritud dialoog).
- Noorte liikuvus on oluline Euroopa-tunde ja identiteedi suurendamiseks. Koosõlas Euroopa Parlamendi ettepanekuga ja Erasmuse programmi 30. juubeli puhul 2017. aastal toetab komisjon **haridusprojektis osalevatele noortele mõeldud mitmeliigilist liikuvusvõrku.** Liikuvusvõrk pakub noortele võimalusi Euroopa avastamiseks ja kogemuste hankimiseks.

4. Kokkuvõte

¹⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2387>

Käesolevas teatises „Investeerimine Euroopa noortes“ esitatakse konkreetsed ELi meetmed, mille eesmärk on aidata noortel leida töö-, haridus- ja koolitusvõimalusi, mida nad vääriavad. Probleeme on selles valdkonnas palju ja neid jagavad kõik liikmesriigid.

Praegune olukord nõuab põhjalikku muutust, mis saab õnnestuda üksnes ELi ja liikmesriikide vahelise laiapõhjalise partnerluse ja ühiste püüdluste tulemusena. ELi 27 liikmesriigi juhi poolt kokku lepitud Bratislava tegevuskavas esitatud üleskutse järgib sama tõekspidamist.

Tuginedes viimastel aastatel saavutatule, on komisjon võtnud endale kohustuse teha tihedat koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et suurendada kogu Euroopas toetust noortes investeerimisele. Komisjon teeb tihedat koostööd kõigi liikmesriikide ja eri tasandi sidusrühmadega, et nende püüdlusi toetada. Samuti ootab komisjon Euroopa Ülemkogu 15.–16. detsembri 2016. aasta kohtumise antavat tõeget, et leppida kokku eespool nimetatud kolme tegevussuunda järgivate ulatuslike algatuste pakettis.